Kaleidoscope
Művelődés-, Tudomány- és Orvostörténeti Folyóirat 2014. Vol.5.No.8.
Journal of History of Culture, Science and Medicine ISSN/EISSN: 20622597

Európai Sport: Fikció vagy Valóság?

European Sports: Fiction or Reality?

Farkas Péter PhD

S.E. Testnevelési és Sporttudományi Kar (TF), Társadalomtudományi Tanszék,

farkaspeter@tf.hu

Initially submitted March 10, 2014; accepted for publication April 15, 2014

Abstract:
Social, economic and cultural significance of sport is highly recognized throughout Europe. However its downsides are well known as well: the exploitation of young players, doping, and violence in and outside the stadions, racism, betting scams and so on. That's why the European Union's (EU) different institutions turned to sport in recent years with an unprecedented intensity. A prominent station and proof of this is the Lisbon Treaty that deals with sport as well. The Court of Justice of the European Communities (ECJ or the European Court of Justice) had been dealing with sport issues since 1974, which also affected the policy and the EU institutions.
However, this was not always the case. This area has never received enough attention in Europe's economic and political integration. To tell the truth there was less demand for it. The sport professionals were fine in their closed world, which was characterized by a high degree of autonomy.
The attention of the EU decision-makers have turned towards sport issues simply because economic weight of the sport has been growing continuously, and its specific set of rules are not always adapted to the general legal framework of the European Union.
It was clear that this area can not be treated in a conventional manner, the elaboration of "How" and the adaptation to changed circumstances, however, took many years.
The study is investigating the events - with document analysis method- that led to the idea that sport does contribute to the EU's strategic objectives of solidarity and prosperity. The aim of our work was the presentation, analysis of the process step by step, and exploring the chronological changes of public policy on European sport.

Kulcsszavak: Európai Unió, Független Európai Sport Jelentés, Európai Parlament, Lisszaboni Szerződés

Keywords: European Union, Independent European Sport Review, European Parliament, Treaty of Lisbon

Bevezetés

„A világbajnoki döntőben az Európai Unió labdarúgó válogatottja fölényes győzelmet aratott az Egyesült Államok csapata felett." – jelenleg ez a képzelt hír képtelen fikciónak tűnhet. Pedig a sport hozzájárulhat az összeurópai identitás kialakításához, néhány föderalista komolyan hisz is ebben. Ha most még távolinak is tűnik EU válogatottak versenyeztetése, a sport mára része az uniós döntéshozatalnak: ami évekkel ezelőtt elképzelhetetlen volt, mára valósággá vált.

A sport szociális, gazdasági és kulturális jelentősége egész Európában elismert. „A sport egyre fejlődő szociális és gazdasági jelenség, amely jelentősen hozzájárul az Európai Unió stratégiai céljaként kitűzött szolidaritás és jólét eléréséhez." (Európai Bizottság 2007: 6). Ugyanakkor ismertek a sport árnyoldalai is: a fiatal játékosok kihasználása, a dopping, az erőszak a stadionokban és azokon kívül, a rasszizmus, fogadási csalások és még lehetne sorolni. Éppen ezért az Európai Unió (EU) különböző intézményei az elmúlt években soha nem látott intenzitással fordultak a sportkérdések felé. Ennek kiemelkedő állomása, hogy az Európai Bizottság kiadott egy fehér könyvet a sportról, és hogy a Lisszaboni Szerződésben már a sport is szerepel. Az Európai Közösségek Bírósága (EKB vagy Európai Bíróság) eseti alapon 1974 óta több alkalommal is foglalkozott sportügyekkel, ami szintén kényszerítőleg hatott a politikára és az EU-s intézményekre[1].

Nem volt azonban ez mindig így. Európa gazdasági, majd később politikai integrációjában e terület sose kapott túlságosan nagy figyelmet. Igaz, ezt nem is követelte ki magának. A sportszakemberek jól megvoltak a saját zárt világukban, amelyet nagyfokú autonómia jellemzett. A sport gazdasági súlyának növekedésével, valamint azzal, hogy sajátos szabályrendszere néhányszor nem alkalmazkodott az Európai Unió általános jogrendszeréhez, felhívta magára az uniós döntéshozók figyelmét. Az már hamar világosan látszott, hogy e területet szokványos módon kezelni nem lehet, a mikéntek kimunkálása és az alkalmazkodás a megváltozott körülményekhez azonban hosszú éveket vett igénybe. (Farkas P. 2009).

Az Európai Unió lakosságának körülbelül 60%-a vesz részt rendszeresen valamiféle sporttevékenységben. Az EU területén kb. 700 ezer sportklub működik. A sport a gazdaság egyik nagy és dinamikusan növekvő ágazata, amely jelentős mértékben hozzájárul a növekedéshez és a foglalkoztatáshoz. A testmozgás és a sport az EU több szakpolitikája révén (oktatás- és ifjúságpolitika, egészségügy, társadalmi befogadás és regionális politika) már részesül anyagi támogatásban, ám a fenti projektek célja az, hogy előkészítsék az első olyan uniós programot, amely kifejezetten a sport finanszírozását célozza. Ez utóbbi a képzésre, az ifjúságra és a sportra vonatkozó, 2014–2020 közötti új uniós program részét képezi.

A tanulmány a dokumentumelemzés módszerével vizsgálja a közös cselekvés esélyeit a sport területén, valamint feltárja és bemutatja az eddig elért eredményeket. Munkánk célja e folyamat állomásainak bemutatása, elemzése, az európai sportról szóló közgondolkodás változásainak kronologikus feltárása.

Tétova kezdetek

Európában az Európa Tanács volt az a szervezet, amely elsőként foglalkozott sport- és sportot érintő kérdésekkel, és tevékenységével jelentősen hozzájárult a terület problémáinak európai szintű értelmezéséhez és kezeléséhez. Ellentétben az Európai Unióval, az Európa Tanács már

[1] Tanulmányunk az EKB sport jogeseteivel részletesen nem, csak hivatkozás szinten foglalkozik. Ezek a jogesetek ugyanakkor lényeges hatással voltak az európai sportpolitikára.

az 1970-es évek óta elismeri a sport társadalmi, kulturális és szociális jelentőségét, valamint a sport hozzájárulását egy fejlettebb társadalom építéséhez.

Az Európa Tanács az elmúlt négy évtizedben számos olyan dokumentumot bocsátott ki, melyek a szervezet európai sportpolitikájának gerincét alkotják. Ezek a következők:

- Mindenki Sportja Charta (1976);
- Európai Sport Charta (1992; 2001);
- Etikai Kódex (1992; 2001);
- Doppingellenes Egyezmény (1989);
- Nézőtéri Erőszak Elleni Európai Egyezmény (1985);
- Bővített Sport Részegyezmény (2006);

Az Unió sokkal később reagált. Az európai integráció első negyven évében a sport és a közösségek kapcsolatát meglehetős távolságtartás jellemezte. A sport ugyan számos közösségi politikával érintkezik, sőt amennyiben gazdasági tevékenységként jelenik meg, akkor a közösségi jog hatálya alá tartozik, mint ahogy ezt az Európai Közösségek Bírósága több ítéletében is megerősítette, azonban ez egészen a Bosman ügyig (Európai Bírósági Határozatok Tára - továbbiakban: EBHT – 1995: I-4921.)[2] nemigen befolyásolta a sport autonóm civil szervezeteinek tevékenységét. Ám a sport majd' minden szektorának gazdasági jelentősége olymértékben megerősödött, hogy ezt már uniós szinten sem lehetett figyelmen kívül hagyni. Mégis, a kezdetekben igencsak a tétovaság jellemezte a két fél kapcsolatát.

Az Amszterdami Nyilatkozat a sportról, majd az Európai Bizottság 1998 szeptemberében, *Az európai sportmodell* címmel kibocsátott konzultációs dokumentuma (European Commission, 1999), később 1999-ben, Helsinkiben, az Európai Tanács csúcsértekezletén előterjesztett jelentés a sportról[3] sok konkrétumot nem tartalmaznak, legfeljebb felsorolják, hogy mire jó a sport, milyen funkciói vannak, illetve mely területeit lenne szükséges pontosabban szabályozni. Fontos, hogy a játék megfelelő irányítása érdekében az Európai Bizottság a helsinki jelentésben kiemelte a sport irányítótestületei és a közigazgatási hatóságok közötti együttműködés szükségességét, amely teljes mértékben tiszteletben tartja a hivatásos sport önszabályozó jellegét. Lényeges az a filozófia is, amelyet leginkább szintén a helsinki dokumentumban követhetünk nyomon, amely – többek között – szól az uniós tagországokban működő sportstruktúrák megőrzésének szükségességéről. „Ez két dolgot jelent: egyrészt az Unió hangsúlyozza a sport szubszidiaritását[4], másrészt – és ez nagyon fontos – kiemeli, hogy a különbözőségek ellenére az európai sportmodell lényegesen eltér a más fejlődési úton kialakult modellektől, pl. az észak-amerikaitól. „*Egység a sokféleségben*"? – Igen, az Unió jelmondata ebből a szempontból határozottan illik a sportra is!" (Farkas P. 2008)

A 2001-es Nizzai Szerződés előtt már határozott igény mutatkozott arra, hogy a sportot is beépítsék a szerződés szövegébe, ám ismét csak egy nyilatkozatra futotta, jóllehet, ez már sokkal részletesebb, mint a fent említettek. Az Európai Tanács által 2000-ben elfogadott nyilatkozat a sport számos olyan jellemzőjét határozta meg, amelyeket értékesnek és fontosnak tekint az egész európai társadalom szempontjából.[5] A nyilatkozat azonban jogilag nem kötelező, csak egy átfogó jelzését adja annak, hogyan kellene bizonyos

[2] C-415/93. sz. ügyben 1995. december 15-én hozott ítélet..
[3] COM (1999) 644 végleges
[4] A szubszidiaritás elve szerint minden döntést azon a lehető legalacsonyabb szinten kell meghozni, ahol az optimális informáltság, a döntési felelősség és a döntések hatásainak következményei a legjobban láthatók és érvényesíthetők.
[5] Elnökségi következtetések, nizzai Európai Tanács, 2000. december 7-9., IV. melléklet.

kérdéseket kezelni. Más szóval, részletesen nem fejti ki a tennivalókat, illetve nem nyújt semmiféle olyan jogi garanciát, amire a sportnak szüksége lenne. Különösen jelentős azonban abból a szempontból, hogy a Nizzai Nyilatkozatban az európai kormányfők már elismerik a sport specifikus jellegét. „Következésképp a vita többé nem arról szól, hogy a sportnak van-e specifikus jellege: azokról a gyakorlati intézkedésekről szól, amelyeket meg kell valósítani annak érdekében, hogy az európai jogban figyelembe vegyük e specifikus jelleget.” (J-L. Arnaut 2006: 12)

A sportot is az uniós politikák között látni vágyóknak tehát továbbra is várniuk kellett. Az Európai Alkotmány létrehozásáról szóló, 2004. október 29-én Rómában aláírt szerződés III. rész V. fejezete III-282 cikkelyében szerepelt a sport, azok között a területek között, ahol az Unió támogató, összehangoló, vagy kiegészítő intézkedéseket tehet. Az Európai Unió a sport sajátos természetére, az önkéntes részvételen alapuló szerkezeti sajátosságaira, valamint a társadalomban és a nevelésben betöltött szerepére tekintettel, hozzá kívánt járulni az európai sport előmozdításhoz. Az unió tevékenységének célja, e cikkely szellemisége szerint a következő lenne: a sport európai dimenzióinak fejlesztése, a sportversenyek tisztaságának és nyitottságának, valamint a sport területén felelős szervezetek közötti együttműködésnek az előmozdítása, illetve a sportolók, különösen a fiatal sportolók fizikai és szellemi épségének védelme. Ennél azonban nem lép tovább, de nem is érdekes, hiszen – az alkotmány kidolgozásában legaktívabb – franciák, majd a hollandok is népszavazáson elutasítják a szerződés ratifikálását. (Farkas P. 2009)

Az európai sportmozgalom óriási sikere, hogy 2004-et a sport általi nevelés európai évének (EYES 2004) nyilvánította az Európai Parlament (EP) és a Tanács. Az év tágabb értelemben vett célja az volt, hogy támogassa a sport általi nevelést a formális és a nem formális oktatásban, valamint erősítse a sportnak a társadalmi integrációban betöltött szerepét. Mindezt annak érdekében, hogy az oktatási intézmények, és a sportszervezetek közötti együttműködés ösztönzése révén hozzájáruljon az ismeretgyarapodáshoz és a készségfejlesztéshez. (291/2003/EK) Az év konkrétabb célkitűzései között szerepelt az önkéntes tevékenység, a tanulói mobilitás és a sporttal kapcsolatos csereprogramok támogatása, hátrányos helyzetű csoportok szociális integrációja és egészségesebb egyensúly megteremtése a szellemi és fizikai tevékenységek között az iskolai életben.

Az európai sport szempontjából leglényegesebb dokumentumok azonban az elmúlt négy évben születtek.

Független jelentés a sportról

Az Európai Unió angol elnöksége (2005/II. félév) azzal a kezdeményezéssel lépett fel, hogy készüljön egy független jelentés a sportról, két fő részre osztva. Az egyik rész, az EU jogszabályaiból kiindulva, általánosságban foglalkozik a sport specifikus jellegével, míg a másik, az európai labdarúgást esettanulmányként használva, bizonyos gyakorlati megoldásokat vizsgál és ezek alapján ajánlásokat fogalmaz meg. A jelentés így már nem csak általánosságban fogalmaz, hanem célja megvizsgálni a sport előtt álló egyes konkrét kérdéseket, ennek során a legnépszerűbb európai sportágat, a labdarúgást használja esettanulmányként. További célja ajánlásokat tenni arra vonatkozóan, hogy miként vehetnének részt e kérdések megoldásában az EU intézményei, az unió tagállamai és az európai sporttal foglalkozó szervek, és hogyan valósítható meg a Nizzai Nyilatkozat mind európai, mind nemzeti szinten (J-L. Arnaut 2006: 10).

Hangsúlyozza, hogy a sport európai modelljét fenn kell tartani és védeni kell. „A modell fő jellemzője az általános piramis struktúra, amelyet a pénzügyi szolidaritás elvei (finanszírozás a gyökereknél), valamint a promóció (magasabb osztályba sorolás) és relegáció

(alacsonyabb osztályba sorolás) fogalma (nyitottság) jellemez" (Ugyanott: 9). A jelentés kísérletet tesz arra, hogy megfogalmazza a sport „specifikumainak" valódi értelmét. (Farkas P. 2009)

Az elemzés a sport specifikumait három fő csoportba sorolja, a szabályok és gyakorlatok szerint:

1. a versenyek rendszeressége és működése,
2. a sport integritása és
3. a versenyek egyensúlya.

Az 1. csoportba tartozó kérdések - többek közt a pályán érvényes szabályok megalkotása, a bajnoki kiírások, a versenynaptárak szerkezete - nem kérdőjelezhetők meg az európai uniós jog részéről. Ezeknek a szabályozó testület önálló hatáskörébe kell tartozniuk. Ugyanez vonatkozik a nemzeti csapatok összetételére, vagy a nemzeti sportstruktúrákra.

A piramis-felépítés az európai sport fontos sajátossága, mind nemzeti, mind nemzetközi szinten. A helsinki jelentésben is említett európai sportstruktúra valójában ezen a piramisrendszeren alapul. Ez egy oszthatatlan struktúra, és nem ellentétes az EU jogelveivel, hogy kötelezik a sportszervezeteket az ebben való részvételre.

A hétköznapi életben nemigen létezik olyan foglalkozás, amelyben meghatározzák, hogy ki, mikor válthat munkahelyet. A sporthoz nem értők így bizonyára meglepődnek, hogy az átigazolási időszakok szintén összhangban vannak az EU joggal, csakúgy, mint a verseny rendszerességének és megfelelő működésének fenntartását előíró egyéb szabályok.

A sportolók sok esetben munkavállalói is egy adott klubnak. A munkáltatók pedig nem szeretik kölcsönadni dolgozóikat más szervezeteknek, mert például ott sérülést is szenvedhetnek. A sportban ez is másképp működik, itt az is jogos, hogy a sportot szabályozó testületek lépéseket tesznek annak érdekében, hogy a legjobb csapatok álljanak rendelkezésre a világbajnokságon és az Európa-bajnokságokon. Itt válik fontos kérdéssé a játékosok elengedése a nemzeti válogatottakba. Ez az intézkedés mindenekelőtt arra irányul, hogy védje az ilyen bajnokságok hatékony működését. Nincs ütközés az ilyen jellegű szabályok és az Európai Unió joga között.

Végül, minden sportnak meg kell tennie a szükséges lépéseket a csalás minden formájának leküzdésére. Aki illegális teljesítményfokozót használ, az csal, az ezzel kapcsolatos ellenőrzések tisztán sportkérdések, amelyeket szakértőre kell bízni, és itt az önrendelkezésnek széles teret kell engedni.

A 2. csoport – az integritás – tekintetében fontos, hogy komoly ellenőrzés szükséges a klubok tulajdonlása és felügyelete terén. Pozitív példaként említi a jelentés az Európai Labdarúgó Szövetség (UEFA) klub engedélyezési rendszerét, hiszen a sportot védeni kell a nem megfelelő befolyástól. A jelentés szerint e kérdéseket nem lehet a véletlenre bízni, hanem figyelemmel kell kísérni és megfelelően szabályozni szükséges.

A játékos-ügynökök tevékenységük során nem minden esetben tartják be az írott és íratlan etikai szabályokat. Következésképp e területen a megfelelő szabály-rendszer elengedhetetlen a sport szervezéséhez, és ezt természetszerűen a sport szabályozó testületeire kell bízni.

Szemben a társadalmi és gazdasági élet egyes területeivel a sport nem nélkülözheti az izgalmas és változatos versenyt, sőt, ez az egyik lényege. Ezért jogos, hogy a szabályozó testületek megteszik azokat a lépéseket, amelyek a verseny védelme és javítása érdekében tehetők. A 3. csoport – a versenyek egyensúlya – erre hívja fel a figyelmet. Úgy vélik, hogy ezeket a kérdéseket nem lehet teljesen a szokásos piaci erőkre bízni, mert akkor fennáll a kockázat, hogy a sportverseny eredményét kizárólag a pénz fogja meghatározni.

A médiajogok tulajdonosi szerkezetében a nemzeti szabályozások a meghatározóak (Farkas P. 2003). Az európai sport struktúrájának megőrzése szempontjából azonban rendkívül fontos, hogy a sport által megtermelt bevételeket, a piramis rendszer figyelembevételével, igazságosan osszák el a sport különböző szintjei között. A kereskedelmi (különösen a média-) jogok központi marketingje hasznos mechanizmus a pénzügyi újraelosztási intézkedések elérésére, amely erősíti az európai sport versenystruktúráját." (Farkas P. 2009)

Az Európai Parlament állásfoglalása a profi labdarúgásról

E jelentésből kiindulva, az Európai Parlament 2007. március 29-én hivatalos állásfoglalást adott ki az európai hivatásos labdarúgás jövőjéről (Európai Unió Hivatalos Lapja: 2008). Az állásfoglalás nagyban támaszkodik a Független Európai Sport Jelentésre, azonban annál jóval hivatalosabb és politikusabb is. Szűkebben foglalkozik a sporttal általában, hiszen ebben a dokumentumban a labdarúgás már nem csak példa, hanem maga a téma.

Kilenc részterülettel foglalkozik behatóan:

1. általános összefüggések;
2. irányítás;
3. a bűncselekmények elleni küzdelem;
4. a labdarúgás szerepe a társadalomban, a kultúrában és a nevelésben;
5. munkaügyi és szociális kérdések;
6. az erőszak, a rasszizmus és a hátrányos megkülönböztetés egyéb formái elleni küzdelem;
7. versenyjog és a belső piac;
8. a televíziós jogok értékesítése és a versenyjog;
9. dopping.

Az Európai Parlament az első uniós intézmény, amely azt is deklarálja, hogy az európai hivatásos labdarúgás jövőjét fenyegeti a gazdasági erő és a sportbeli hatalom egyre növekvő összefonódása.

Az állásfoglalás elismeri, hogy a sportról szóló nizzai nyilatkozat önmagában nem elegendő a jelenlegi problémák kezelésére. A sport globalizálódó világában ezek megoldása már meghaladja a nemzeti kereteket és ennek megfelelően európai megoldást igényelnek. Az EP hangsúlyozza a labdarúgás európai modelljéhez való ragaszkodását. (Farkas P., 2009)

A labdarúgás európai modelljét a nyílt sportbeli verseny és a piramis struktúra jellemzi, amelynek során ki lehet esni, és fel lehet kerülni, továbbá az, hogy nincs egyértelmű különbség a professzionális és az amatőr szint között, azaz e kettő egymásra épül. Ez egy piramisszerkezetet eredményez, amelyben sok amatőr klub képezi a nemzeti és európai szinten játszó legnagyobb professzionális klubok bázisát.[6] Az a jelenlegi tendencia, hogy a klubok a tőzsdére mennek, egy lépést jelent az amerikai modell felé. Kérdéses, hogy a két cél (a verseny megnyerése és a részvényesek nyereségének maximalizálása) összeegyeztethető-e a hagyományosan nyílt európai modellen belül.

Tiszteletben tartva a hivatásos sport önszabályozó jellegét az Európai Bizottság már a helsinki jelentésben is kiemelte a sport irányító testületei és a közigazgatási hatóságok közötti

[6] Az Egyesült Államokban a professzionális és amatőr ligák egyértelműen elkülönülnek egymástól. A legmagasabb zárt ligákban szereplő egyesült államokbeli klubok célja a nyereség maximalizálása, nem pedig a győzelem. A feljutás és kiesés nem létezik. Az izgalmas verseny érdekében a klubok nyitottak az újraelosztási intézkedések irányában.

együttműködés szükségességét. Az egyre nagyobb mértékű professzionalizmus és üzleti szellem révén a közösségi jog egyre fontosabbá vált e területen, ami az Európai Bíróság és a Bizottság előtt folyamatban levő ügyek növekvő számában is megmutatkozik. Az érintettek számára a kizárólag egyedi eseteken alapuló megközelítés azonban jogbizonytalanságot eredményez. Nem egyértelmű, hogy az önszabályozó testületek, mint például a nemzeti szövetségek, a nemzeti ligák vagy az UEFA, mekkora autonómiát élveznek és milyen mértékben kötik őket bizonyos közösségi jogi elvek – mint például a szabad mozgás, a megkülönböztetés-mentesség és a versenyszabályok – önszabályozói jogaik gyakorlása és szabályozói feladataik ellátása során.

Az Európai Parlament úgy véli, hogy a Charleroi-ügy[7] jelentősen alááshatja a kis és közepes nemzeti labdarúgó szövetségek nemzetközi versenyeken való részvételi lehetőségeit. Ebben a tekintetben úgy véli, hogy a kluboknak kártérítési jogosultság nélkül el kell engedniük játékosaikat a válogatott mérkőzésekre. Az ügy végül közös megegyezéssel zárult.

Meglehetős késéssel az Európa Tanács nézőtéri erőszakot elítélő 1985-ös egyezménye után[8] az Európai Parlament e dokumentumban leszögezi, hogy a sportirányításnak a politikai hatóságokkal társulva törekedni kell a labdarúgást övező negatív fejlemények ellensúlyozására. Továbbá az EP kéri a tagállamokat és a labdarúgást irányító testületeket, hogy ténylegesen mozdítsák elő a fair play szabályait tiszteletben tartó futballszurkolók társadalmi és demokratikus szerepvállalását. A labdarúgást övező és a labdarúgást veszélyeztető bűncselekmények – így a pénzmosás, a tiltott fogadások, a dopping és a bundázás, valamint a főbb labdarúgó-eseményeket kísérő kényszerprostitúció – esetében átveszi a Független Európai Sportjelentés ajánlásait.

Az Európai Parlament kiemeli a sporton keresztül történő nevelés jelentőségét és a labdarúgás azon képességét, hogy segíteni tudja a hátrányos szociális helyzetben lévő fiatalok társadalomba való beilleszkedését, valamint kimondottan ösztönzi, hogy a játékosoknak az edzésekkel párhuzamosan lehetőséget kell adni az általános oktatásban és szakképzésben való részvételre.[9]

Számunkra is komoly üzenete van annak, hogy a parlament tagjai külön hangsúlyozzák a más tagállamban szerzett szakmai képesítések kölcsönös elismerésének jelentőségét a munkavállalók szabad mozgásában. Pedig ez is egy nagyon régi probléma, amit már az 1997-es Heylens-eset[10] óta illett volna megoldani.[11]

---

[7] Egy belga klub, a Charleroi eleinte jelképes, egy eurós kártérítést követelt, amiért válogatott mérkőzésen megsérült marokkói játékosa, akire így nyolc hónapig nem számíthatott. A legjelentősebb és legtehetősebb európai labdarúgó klubokat tömörítő G14 csoport saját érdekeit szem előtt tartva kiállt az egyesület mellett, és javasolta az összeg 250 millióra emelését, amelyből 150 millió a FIFA-val, 100 millió pedig az UEFA-val szembeni követelés volt. Mára ez az összeg az elmúlt tíz évre visszamenőleg 860 millióra emelkedett, s a két szervezetet fele-fele arányban perelte a G14.

[8] Európa Tanács (1985): Európai egyezmény a sportesemények, különösen a labdarúgó mérkőzéseken megnyilvánuló nézői erőszakról és nem megfelelő viselkedésről

[9] Az EP ragaszkodik ahhoz, hogy a fiatal külföldi tehetségek szerződtetésével kapcsolatban mindig tiszteletben kell tartani a bevándorlási jogot, és felhívja az Európai Bizottságot, hogy az emberkereskedelem elleni küzdelemről szóló, 2002. július 19-i 2002/629/IB tanácsi kerethatározat (1) és/vagy a fiatal személyek munkahelyi védelméről szóló, 1994. június 22-i 94/33/EK tanácsi irányelv (2) végrehajtásával összefüggésben kezelje a gyermekkereskedelem problémáját;
(http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:027E:0232:0240:HU:PDF)

[10] EKB 222/86. sz. Heylens-ügyben hozott ítélete (EBHT 1987., 4097. o)

[11] Egy belga állampolgár, belga labdarúgó edzői diplomával francia csapatnál (Lille) szeretett volna edzősködni. A francia sportminisztérium elutasította diplomája egyenértékűségének elismerését, indoklást nem adott. Heylens pert indított a Hivatásos Edzők és a Francia Labdarúgás Alkalmazottainak Nemzeti Egyesülete ellen. Az

Magyarországon talán kevés figyelem irányul a játékos-ügynökök tevékenységére, pedig működésük átláthatósága elengedhetetlen a sport tisztaságának megőrzése szempontjából. Az Európai Parlament úgy véli, hogy módosítani és szigorítani szükséges a játékos-ügynökökre vonatkozó szabályozást, szigorú kritériumokat és vizsgakövetelményeket szabni a játékos-ügynökké válás feltételéül. Továbbá létre kell hozni az európai irányító testületek hatékony ellenőrzési és fegyelmi rendszerét, bevezetni az „ügynökengedélyezési rendszert", továbbá véget vetni a „kettős képviseletnek" és az ügynökök játékos általi díjazásának.

Az EP elítéli a labdarúgó stadionokban történő erőszakos viselkedés összes formáját, a rasszizmus minden megnyilvánulását és a hátrányos megkülönböztetés egyéb formáit. Ezzel kapcsolatban ösztönzi a tagállamokat, hogy a rendelkezésükre álló legszigorúbb intézkedéseket alkalmazzák a sportpályákon történő erőszak minden formájának csökkentése és felszámolása érdekében. Ezen a területen szó sem lehet sportspecifikumokról beszélni, a köztörvényes bűncselekmények mindenütt azok, stadionokon kívül és azon belül is. Éppen ezért az EP támogatását fejezi ki az UEFA-nak az erőszak megszüntetése érdekében tett minden intézkedésével kapcsolatban.

Annak ellenére, hogy az Európai Unióban a sport irányítása és szervezése a tagállamok, az országos és nemzetközi sportszövetségek hatáskörébe tartozik, a sport számos közösségi politikával érintkezik, amennyiben pedig gazdasági tevékenységként jelenik meg, akkor egyértelműen a közösségi jog hatálya alá tartozik.[12] Így a versenyjogi és a belső piaci szabályozás közvetlen hatással bír e területre. Ennek megfelelően az Európai Parlament kéri az Európai Bizottságot, hogy dolgozzon ki egyértelmű iránymutatásokat az állami támogatási szabályok alkalmazására vonatkozóan. Ugyanis nincs tisztázva, hogy az állami, önkormányzati[13] támogatások mely formája fogadható el, mi nem torzítja még az egyenlő versenyfeltételeket.[14] A Parlament úgy ítéli meg, hogy „a labdarúgásnak biztosítania kell a versenyzők kölcsönös függőségét, és szükségképpen a verseny eredményeinek kiszámíthatatlanságát, amely igazolásként szolgálhat a sportszervezetek számára a sportesemények rendezése és értékesítése tekintetében sajátos piaci keret létrehozására. Úgy ítéli meg azonban, hogy e sajátos keretek nem jelenthetnek a közösségi versenyszabályok alkalmazása alóli automatikus kivételt a hivatásos labdarúgáshoz kapcsolódó gazdasági tevékenységek esetében, tekintettel e tevékenységek növekvő gazdasági súlyára" (Európai Unió Hivatalos Lapja 2008). Azaz nem lehet minden esetben a sport specifikus természetére hivatkozni, annak is vannak korlátai.

Az Európai Parlament ezen állásfoglalásának egyik központi eleme az egyenlő versenyfeltételek kialakításának ösztönzése. Ennek megfelelően értelmezi a klublicenc rendszert, a már említett állami támogatásokat, a fogadási piac esetleges liberalizációjának következményeit, általában a sport, és különösen a labdarúgás finanszírozását biztosító

EKB a kereseti kérelemnek helyt adott: kimondta, hogy minden képzettség, amelyet valaki a hazájában megszerzett, minden más EU tagországban is érvényes.

[12] A Bíróság szerint a sport csak annyiban tartozik a közösségi jog hatálya alá, amennyiben az EK 2. cikk értelmében vett gazdasági tevékenységről van szó (a Bíróság 36/74. sz., Walrave és Koch ügyben 1974. december 12-én hozott ítéletének [EBHT 1974., 1405. o.] 8. pontja, a C-415/93. sz. Bosman-ügyben 1995. december 15-én hozott ítéletének [EBHT 1995., I-4921. o.] 73. pontja és a C-51/96. sz. Deliège-ügyben 2000. április 11-én hozott ítéletének [EBHT 2000., I-2549. o.] 41. pontja) stb.

[13] Az önkormányzat a helyi „állam", így az önkormányzati támogatásokra is lényegében ugyanazok a szabályok vonatkoznak, mint a központi állami támogatásokra.

[14] Több ilyen példát lehetne mondani, a Jelentés a hatóságok által a labdarúgó-stadionok vagy létesítmények fenntartására vagy korszerűsítésére biztosított pénzügyi és egyéb támogatásokat emeli ki.

mechanizmusok bevezetésének lehetőségét, és áll ki a nemzeti és európai labdarúgó-események integritásának védelmét szolgáló intézkedések meghozatala mellett.

A közvetítési jogok értékesítésén keresztül a média vált a sport legfőbb finanszírozójává Európában és az egész világon. (Farkas P. 2003) Természetes tehát, hogy ez az állásfoglalás is foglalkozik azzal. A pénzügyi szolidaritás modelljének megteremtése és védelme elengedhetetlennek látszik, miközben az Európai Közösség (EK) versenyjoga sem sérülhet. Az EP azon a véleményen van, hogy a labdarúgó-közvetítéseknek a lakosság lehető legszélesebb köre számára hozzáférhetőnek kell lenniük, többek között szabadon fogható televíziós csatornák útján, éppen ezért hangsúlyozza, hogy felbecsülhetetlen a hatályban lévő, határok nélküli európai televíziózásról szóló 97/36/EK irányelv (1) 3a. cikkének jelentősége (Európai Unió Hivatalos Lapja 2008). Az EP leszögezi, hogy a bevételek elosztásának jelenlegi gyakorlata a nagy tagországoknak kedvez, míg a kisebbek számára hátrányos.

Végül az állásfoglalás – meglehetősen érintőlegesen – megemlíti a dopping problematikáját is a hivatásos labdarúgásban. Igaz, amint azt az Európai Bíróság a Meca-Medina és Majcen kontra Európai Bizottság ügyben[15] megállapítja, „a doppingolás tilalma tisztán sport-megfontolásokon alapul, és idegen bármilyen gazdasági megfontolástól. Ebből a megállapításból az következik, a doppingellenes küzdelem szabályai nem tartoznak a Szerződés gazdasági szabadságokra vonatkozó rendelkezéseinek, és különösen az EK 49., az EK 81. és az EK 82. cikk hatálya alá. Valójában a doppingellenes szabályok magához a sporthoz kapcsolódnak szorosan."[16] (Farkas P. 2009)

Fehér könyv a sportról

A 2000-es évektől az uniós intézmények a sportnak már nem csak gazdasági, hanem egyre inkább társadalmi jelentőségét is hangsúlyozzák. Az Európai Bizottság ennek a szemléletnek a jegyében adta ki 2007. július 11-én a *Fehér könyv a sportról* elnevezésű dokumentumot, amely a mai napig a legátfogóbb módon foglalkozik az európai sport jelenével és jövőjével.

Az Európai Bizottság 1991-ben indított el konkrét párbeszédet a sportszervezetekkel, amikor is megnyitotta az Európai Sportfórumot. Az Európai Bizottság 2005-ben *Az EU és a sport: az elvárások összeegyeztetése* címmel konzultációt kezdeményezett a sportmozgalommal és a tagállamokkal. E konzultációs keretben egyes kormányzati és nem kormányzati érdekelt felek arra kérték fel az Európai Bizottságot, hogy támogassa az európai sport népszerűsítését és vegye figyelembe annak különleges jellegzetességeit a politikaformálás során, valamint hogy biztosítson nagyobb jogi átláthatóságot. (Európai Bizottság 2007, Előszó) Egy évvel később további tárgyalások kezdődtek az Európai Bizottság égisze alatt. *A sport szerepe Európában* című konzultáción tárgyalták a sport három fontos megközelítését. Ezek a sport társadalmi szerepe; a sport gazdasági hatása; és a sport

[15] David Meca-Medina (spanyol) és Igor Majcen (szlovén) hosszútávúszó 1999 januárjában első és második helyezést ért el a Brazíliában megrendezett hosszútávúszó világbajnokságon. A verseny után elvégzett doppingellenőrzés mindkettőjük szervezetében tiltott teljesítményfokozó alkalmazására utaló szert talált. A Nemzetközi Úszószövetség Dopping Tanácsa 1999. augusztus 8-án hozott határozatával a sportolókat négy évre eltiltotta, ezt később két évre mérsékelték. A két sportoló ezt követően panaszt tett az Európai Bizottságnál, amelyben felvetette, hogy a Nemzetközi Olimpiai Bizottság (NOB) által elfogadott, és a Nemzetközi Úszószövetség által átültetett doppingellenes szabályzat egyes rendelkezései, valamint a doppingvizsgálat során követett egyes gyakorlatok összeegyeztethetetlenek a közösségi versenyszabályokkal és a szolgáltatásnyújtás szabadságával.

[16] Az Elsőfokú Bíróság ítélete (negyedik tanács) 2004. szeptember 30. „Verseny – Szolgáltatásnyújtás szabadsága – A Nemzetközi Olimpiai Bizottság (NOB) által elfogadott doppingellenes szabályzat - Tisztán sportszabályozásnak minősülő előírások" , a T-313/02. sz. ügyben. (http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:62002A0313:HU:HTML#Footnote)

szervezése voltak. Ez a tagolás egyébként megegyezik a fehér könyvben szereplővel. E két, még viszonylag kötetlen tárgyalássorozattal ért meg az idő arra, hogy elkészülhessen a *Fehér könyv a sportról.* (Farkas P. – Bardócz-Bencsik M., 2009)

A Fehér könyvek különböző politikai területekkel kapcsolatos hivatalos javaslatok gyűjteményei, amelyek a megvalósítás eszközéül is szolgálnak. Az Európai Bizottság által kibocsátott fehér könyvek tehát, a közösségi cselekvésre tesznek konkrét javaslatokat különféle szakterületeken.

A Fehér könyv a sportról a nagyon lényeges elvi kérdéseket felvető „formális" részein kívül három fő kérdéskört vizsgál:

1. a sport társadalmi szerepe, azaz a sport mint társadalmi jelenség;
2. a sport gazdasági vetülete, azaz a sport hozzájárulása a növekedéshez és a munkahelyteremtéshez Európában;
3. a sport szervezése, azaz az egyes érintett (állami vagy magán-, gazdasági vagy sport-) felek szerepe a sportmozgalom irányításában.

1. A sport társadalmi szerepe fejezet, amely magában foglalja az alábbi témákat:
   - A közegészség fejlesztése a fizikai aktivitás által;
   - Összefogás a dopping elleni küzdelemben;
   - A sport szerepének erősítése az oktatásban és képzésben;
   - Az önkéntesség és az aktív polgárság ösztönzése a sporton keresztül;
   - A sportban rejlő lehetőségek kihasználása a társadalmi befogadás, integráció és esélyegyenlőség érdekében;
   - A rasszizmus és erőszak megelőzése és az ellenük folyó küzdelem erősítése;
   - Értékeink megosztása a világ más részeivel;
   - A fenntartható fejlődés támogatása.
2. A sport gazdasági vetülete:
   - Elmozdulás a bizonyítékokon alapuló sportpolitikák irányába (adatok, statisztikák gyűjtésére irányul a kezdeményezés);
   - A sport köztámogatásának biztosabb megalapozása.
3. A sport szervezése:
   - A sport sajátossága;
   - Szabad mozgás és nemzetiség;
   - Áthelyezések;
   - A játékosok menedzsmentje;
   - A kiskorúak védelme;
   - Korrupció, pénzmosás és a pénzügyi bűncselekmények egyéb formái;
   - A klubokra vonatkozó engedélyezési rendszerek;
   - Média.

A sport(ágazat) egyre szélesebb szeletét teszi ki a gazdaságnak. A fejlett országok nemzeti össztermékének egyre nagyobb részét termeli a sportszektor, több és több munkavállalónak biztosítva megélhetést. A szélesebb értelemben vett sportágazat már 2004-ben 407 milliárd euró hozzáadott értéket generált, ami az EU GDP-jének 3,7%-a, továbbá 15 millió embert, azaz a munkaerő 5,4%-át foglalkoztatta. (D. Dimitrov/C. Helmenstein/A. Kleissner/B. Moser/J. Schindler, 2006). Azóta ezek a számok tovább növekedtek.

A sport és a gazdaság múltbeli kapcsolatát az SSSL-modell (Spectators-Subsidies-Sponsors-Local) írja le. Eszerint a nézők, az együttműködő partnerek, a szponzorok, valamint a helyi közösség voltak a sport és a gazdaság kapcsolatának mozgatórugói. Manapság az

MCMM-modell (Media-Corporations-Merchandising-Markets) már jobban mutatja ezt a kapcsolatot. A kétezres években a média, a vállalatok, az értékesítés és a piacok négyszöge mentén rajzolódik ki a sport és a gazdaság kapcsolata. Ez gyakorlatilag azt jelenti, hogy a hangsúly a helyi közösségeknek nyújtott szolgáltatásokról a globális, média által vezérelt szolgáltatások felé tolódott el. (W. Andreff és P. D. Staudohar, 2006)

Ugyanakkor az EU-ban a legnagyobb mértékben a háztartások (49,7%) finanszírozzák a sportot. Ebben benne foglaltatnak a különböző sporthoz kapcsolódó termékek és szolgáltatások vásárlásai, ami azt jelenti, hogy a családok a legnagyobb sportfogyasztók az EU-ban. A sportfinanszírozás majdnem egynegyedét adják a helyhatóságok (24,3%), a központi állami hozzájárulás ennek kevesebb, mint fele (11,9%). Ennél kicsit nagyobb a vállalatok hozzájárulása a finanszírozáshoz, de csak mindössze 14,1%. (CCPR: Meeting of sports directors, 2008: 1)

A fehér könyvet egy cselekvési terv egészíti ki, amely Pierre de Coubertin nevét viseli. Ebben a Bizottság egy sor konkrét intézkedést javasol a sport társadalmi és gazdasági szerepével – így az egészséggel, a társadalmi beilleszkedéssel, az önkéntességgel, az oktatással és a külkapcsolatokkal – összefüggésben.

A cselekvési tervben is megjelennek a következő javaslatok:

- a fizikai aktivitásról szóló iránymutatások kidolgozása, valamint a sportot, mint az egészségre kedvező tényezőt előmozdító uniós hálózat kialakítása;
- a doppingolás elleni küzdelem fokozottabb, uniós szintű összehangolása;
- európai díj odaítélése a fizikai aktivitás végzését előmozdító iskolák számára;
- tanulmány készítése az önkéntesség szerepéről a sportban;
- az uniós programok és alapok útján a sport általi társadalmi befogadás és integráció fokozása;
- a bűnüldöző hatóságok és a sportszervezetek között az információ- és tapasztalatcsere, valamint a bevált gyakorlatok cseréjének előmozdítása a rasszista és erőszakos események bekövetkezésének megelőzése területén;
- az európai fejlesztési politika eszközeként a sport fokozottabb felhasználása;
- a sport gazdasági hatásának számszerűsítésére szolgáló statisztikák létrehozása;
- a sport állami és magánfinanszírozásáról szóló tanulmány elkészítése;
- a játékosok ügynökeinek tevékenységére vonatkozó hatáselemezés, valamint e területen egy esetleges közösségi fellépés hozzáadott értékének vizsgálata;
- a közösségi szinten a sportról folytatott párbeszéd – különösen az egy évente szervezendő sportfórum útján való – jobb strukturálása;
- a sport területén a kormányközi együttműködés fokozása;
- a sportágazatban tevékenykedő európai szociális párbeszéd bizottságok létrehozatalának előmozdítása és a munkáltatók és munkavállalók támogatása.

Lisszaboni Szerződés

A később elutasított Alkotmányszerződés vitái során a nagy nemzetközi sportszövetségek bíztak abban, hogy számukra megfelelő szövegezéssel bekerül a sport a dokumentumba. Két elvet szerettek volna érvényesíteni: a sportszövetségek autonómiáját, valamint a sport különleges helyzetének elismerését (Bátonyi V. 2012, p.66). Az élsport várakozásait végül a portugál fővárosban megkötött szerződés hűtötte le.

A sport a Lisszaboni Szerződés 165. cikkelyében az alábbi szöveggel került megfogalmazásra, s ezzel megteremtődött a jogalap a sport területén is az uniós szintű fellépéshez.

„Az Unió a sport sajátos természetére, az önkéntes részvételen alapuló szerkezeti sajátosságaira, valamint a társadalomban és a nevelésben betöltött szerepére tekintettel hozzájárul az európai sport előmozdításához." (XII. Cím, 165(1) cikk)

„Az Unió fellépésnek célja: a sport európai dimenzióinak fejlesztése a sportversenyek tisztaságának és nyitottságának, valamint a sport területén felelős szervezetek közötti együttműködésnek az előmozdítása, illetve a sportolók, köztük különösen a legfiatalabbak fizikai és szellemi épségének védelme révén." (XII. Cím, 165(2) cikk)

„Az Unió és a tagállamok erősítik az együttműködést harmadik országokkal és az oktatás és a sport területén hatáskörrel rendelkező nemzetközi szervezetekkel, különösen az Európa Tanáccsal." (XII. Cím, 165(3) cikk)

„Annak érdekében, hogy hozzájáruljon a célkitűzések eléréséhez:
Az Európai Parlament és a Tanács rendes jogalkotási eljárás keretében, a Gazdasági és Szociális Bizottsággal és a Régiók Bizottságával folytatott konzultációt követően ösztönző intézkedéseket fogad el, kizárva azonban a tagállamok törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseinek bármilyen összehangolását;

A Tanács a Bizottság javaslata alapján ajánlásokat fogad el." (XII. Cím, 165(4) cikk)

Az Európai Unió sportpolitikája 2009 után

A sport 2009-től, a Lisszaboni Szerződés elfogadásától számít EU-s kompetenciának. Mivel az évszám a költségvetési időszak (2007-2013) közepére esett, komolyabb új forrás nem jelenhetett meg a sportra, de a kezdeti lépéseket így is meg lehetett tenni. Ezek a kezdeti lépések azt a célt szolgálták, hogy konkretizálódjon az Európai Unió sportpolitikája, amely figyelembe veszi a „sport európai dimenzióit", és amely megalapozza a 2014-2020-as időszak oktatási, képzési, ifjúsági és sport EU programját, illetve a sport „bejuttatását" a 2014-20-as költségvetésbe.

Ennek megfelelően egyrészt EU-szintű sportpolitikai dokumentumok születtek, másrészt – korlátozott kerettel – pályázatok kerültek kiírásra „előkészítő intézkedések" *(Preparatory actions in the field of sport)* címmel, bizonyos kulcsterületek feltérképezésének céljából. Mindezeken túl munkacsoportokat hoztak létre kormányzati és EU-s szereplők részvételével, amely szintén európai szintű tapasztalatcserét indukáltak különböző témakörökben. A 2007-es Fehér Könyv és a 2011-es Sportközlemény a két legfontosabb dokumentum, amelyek megjelölik azokat a témákat, amelyekkel kapcsolatban a tagállamok egyébként autonóm sportpolitikáját az Európai Unió kiegészítendőnek látja, és elképzelhetőnek tartja, hogy tevékenysége hozzáadott értéket jelenthet.

Az előkészítő intézkedések keretében 2009-től kezdődően kerültek kiírásra olyan pályázatok, melyek az adott terület európai szintű megismerését célozták. A támogatott tevékenységek között szerepeltek az összehasonlító, feltérképező jellegű kutatások; nemzetközi konferenciák, szemináriumok, workshop-ok szervezése; európai szintű hálózatok építése, szakemberek együttműködésének elősegítése, „bevált gyakorlatok" terjesztése, megosztása, tesztelése, európai szintű tapasztalatcsere és policy támogatás, valamint a nemzeti és európai szintű döntéshozatal előkészítése. (Farkas, P. – Dóczi T. 2013)

Előkészítő intézkedések

Az egymást követő években az alábbi témakörök kerültek be az Előkészítő intézkedések pályázati kiírásaiba:

- 2009 Egészségfejlesztő testmozgás (HEPA); Oktatás és képzés; Társadalmi befogadás – fogyatékossággal élők; Nemek közötti egyenlőség;
- 2010 Dopping elleni küzdelem, Társadalmi befogadás – migránsok, kisebbségek; Önkéntesség;
- 2011 Erőszak elleni küzdelem; A sport szervezése – jó irányítás a sportban;
- 2012 Fogadási csalások elleni küzdelem; A fizikai aktivitás terjesztése az aktív öregedés érdekében; A sport támogatása a helyi önkormányzatok szintjén; Határokon átnyúló 'grassroots' sportversenyek szomszédos régiókban és tagállamokban;
- 2013 A jó kormányzás és a kettős karrier lehetőségének erősítése a non-profit szervezeteknél dolgozó önkéntesek, edzők, szervezők és egyéb munkatársak mobilitásának elősegítésével; A sportolók, különösen a fiatalok egészségének és biztonságának védelme az edzés- és versenykörülményeinek fejlesztésén keresztül; A hagyományos európai sportok és játékok támogatása.

A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának (2011. január 18.).
A sport európai dimenziójának fejlesztése

Összhangban a Fehér Könyvvel és a Pierre de Coubertin cselekvési tervvel – a tagállamokkal folytatott konzultáció alapján – a Bizottság a sport szervezéséhez kapcsolódó alapelvként tiszteletben tartja a sportirányítási struktúrák autonómiáját és – összhangban a szubszidiaritás elvével – a tagállamok e téren gyakorolt hatásköreit. Az uniós fellépés arra irányul, hogy támogassa, és adott esetben kiegészítse a tagállami fellépéseket az olyan kihívások kezelése érdekében, amelyek a nemzetinél magasabb szintű válaszokat is igényelhetnek.

A sport jelentős potenciállal rendelkezik ahhoz, hogy hozzájáruljon az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedéshez. Elősegíti a társadalombiztosítási és egészségügyi kiadások emelkedésének visszafogását, javítja a lakosság egészségét, termelékenységét, magasabb életminőséget biztosít. Hozzájárul a szociális kohézióhoz és javítja a lakosság foglalkoztathatóságát. Az önkéntes tevékenység hozzájárulhat a polgárok nagyobb részvételéhez, különösen a fiatalok körében. Ugyanakkor a sport számos olyan fenyegetéssel szembesül, amelytől a – különösen a fiatal – sportolókat és a polgárokat meg kell védeni. A sport társadalmi szerepével kapcsolatban a következő területekkel számol az EU:

- Dopping elleni küzdelem;
- Oktatás, képzés a sportban;
- Erőszak és intolerancia elleni küzdelem;
- Egészségvédelem a sport révén; és
- Társadalmi befogadás a sportban és a sport által.

A sport a gazdaság egyik nagy és gyorsan növekvő ágazata, amely jelentős mértékben hozzájárul a növekedéshez és a foglalkoztatáshoz, az átlagos növekedési rátákat meghaladó hozzáadott értékkel és foglalkoztatási hatásokkal együtt. A globális GDP körülbelül 2 %-át a sportágazat termeli; a sport az Európa 2020 stratégiához is hozzájárul. Fontos kérdés ugyanakkor a hivatásos és alulról szerveződő sport közötti pénzügyi szolidaritás erősítése. A sport gazdasági vetületével kapcsolatban a következő területekkel számol az EU: (1) Tapasztalaton alapuló szakpolitikai döntéshozatal a sportban, (2) a sport fenntartható finanszírozása, (3) az állami támogatásokkal kapcsolatos uniós szabályok alkalmazása a sportra, valamint (4) regionális fejlesztés és foglalkoztathatóság.

Noha nem lehet egyetlen irányítási modellt meghatározni, mint „jó irányítást" a sportban, bizonyos alapelvek az európai sokszínűség ellenére azonosíthatók, például a jog

határain belüli önállóság, a demokrácia, az átláthatóság és elszámoltathatóság a döntéshozatalban, valamint az érdekelt felek képviseletében gyakorolt befogadás. Szintén meghatározó tényező a sport sajátos jellege, mely szükségessé teszi az uniós jognak és a sport szabályrendszerének összeegyeztetését. A sportolók szabad mozgása és állampolgársága esetében szintén harmonizálni kell a nemzeti hagyományokat és az uniós alapelveket. A pénzügyi bűncselekmények és a fiatal játékosok kizsigerelésének kiküszöbölésére az átigazolásokat és a sportügynökök tevékenységét szabályozni kell. A sportversenyek integritásának védelméért fontos a pénzügyi fair play támogatása, fogadási visszaélések hatékony kezelése. A problémák és kihívások kezelésére európai szociális párbeszédre van szükség a sportágazatban.

A Lisszaboni Szerződés felszólítja az Uniót és a tagállamokat, hogy segítsék elő az együttműködést harmadik országokkal és a sport területén hatáskörrel rendelkező nemzetközi szervezetekkel. Kiemelten kell kezelni az EU-n kívüli európai – különösen a tagjelölt és a potenciális tagjelölt – országokkal, valamint az Európa Tanáccsal folytatott együttműködést.

A sport terén tett javaslatok összetettsége szükségessé teszi a tagállamok közötti nem hivatalos együttműködési formák folytatását annak érdekében, hogy biztosítsák a bevált gyakorlatok folyamatos cseréjét és az eredmények terjesztését. A Bizottság továbbra is segíteni fogja a sport terén működő és létrejövő nem hivatalos munkacsoportokat, amelyek a tagállamok illetékes minisztériumaiban a sportért felelős vezetőknek tesznek jelentést. A Bizottság felkéri az Európai Parlamentet és a Tanácsot, hogy támogassák a sportról szóló közleményben tett javaslatokat, valamint jelezzék a jövőbeli tevékenységekre vonatkozó prioritásaikat. (Farkas, P. – Dóczi T. 2013)

Összegzés

A sport sokáig nem szerepelt az Unió által támogatható tevékenységek között. Általános értékeit mindig hangoztatták, de ahhoz, hogy uniós politikává váljon nem voltak meg a közös gondolkodás és cselekvés objektív alapjai. A sport szemszögéből az uniós közgondolkodás fejlődéstörténete mindenképpen abba az irányba mutat, hogy önszerveződésének tiszteletben tartása mellett integrálni kell e területet is az unió által támogatható tevékenységek körébe. Az elmúlt évek eseményei azt mutatják, hogy az EU-s intézményekben és a sport független szervezeteiben is megvolt, megvan a szándék egy új uniós közpolitika, a sportpolitika kimunkálására és megvalósítására. Az Uniónak tehát már van kompetenciája a sportban, azonban ez nem jelenti a nemzetállami sportszervezés térvesztését.

Irodalom

ARNAUT, J-L.: *Independent European Sport Review*, London, UK Government Official, 2006.

AZ EURÓPAI UNIÓ HIVATALOS LAPJA C 27 E/232, 2008.1.31.

BÁTONYI V., *Európai unió és sport,* 2012 http://tamop412a.ttk.pte.hu/TSI/_Europai_unio_es_sport/EUesSportBatonyi.pdf, p.66. on. 2013. aug. 12.

CCPR: *Meeting of sports directors*, 2008

CITIZENS OF THE EUROPEAN UNION AND SPORT (2004): Special Eurobarometer 213.: http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_213_report_en.pdf, 2008. okt. 26.

D. DIMITROV-C. HELMENSTEIN-A. KLEISSNER-B. MOSER-J. SCHINDLER: *Die makroökonomischen Effekte des Sports in Europa, Studie im Auftrag des Bundeskanzleramts,* Sektion Sport, Wien, 2006

ELNÖKSÉGI KÖVETKEZTETÉSEK, nizzai Európai Tanács, 2000. december 7–9., IV. melléklet.
EUR-Lex, hozzáférés az Európai Unió joganyagához: http://eur-lex.europa.eu
EURÓPAI BIZOTTSÁG: *Fehér könyv a sportról,* ISBN 978-92-79-06558-3, Luxemburg, Az Európai Közösségek Hivatalos Kiadványainak Hivatala, 2007.
EURÓPAI BÍRÓSÁGI HATÁROZATOK TÁRA (EBHT) I-4921. 1995
EURÓPA TANÁCS: *Európai egyezmény a sportesemények*en, *különösen a labdarúgó mérkőzéseken megnyilvánuló néző*i *erőszakról és nem megfelelő viselkedésről,* Strasbourg, 1985.
EUROPEAN COMMISSION (1998): *The European Model of Sport,* Consultation Document of DG X.
FARKAS P.: *A közvetítési jogok és a sport az Európai Unióban*, Magyar Sporttudományi Szemle 1.sz. (2003), p. 10-14.
FARKAS P.: *Sportstruktúrák Európában: Ahol legerősebb az állami befolyás,* Kalokagathia 46.évf. 1.sz. (2008), p. 5-13.
FARKAS P., *Út a Fehér könyvig*, Kalokagathia 47.évf. 2/3.sz. (2009), p. 33-47.
FARKAS P. – BARDÓCZ-BENCSIK M.: *Európai Sport a lisszaboni szerződés ratifikálása idején*, Kalokagathia 47.évf. 2/3.sz. (2009), p. 48-64.
FARKAS P.-DÓCZI T.: Sport az EU-s dokumentumokban. In: Farkas P. (szerk.): EU és Sport. Budapest, SE-TSK (TF), LLLP Projekt JMM Modul, 2013.
FÜGGETLEN JELENTÉS A SPORTRÓL: www.independentfootballreview.com, 2013. dec. 12.
W. ANDREFF-P. D. STAUDOHAR: *The EU and Sport Matching Expectations*, Report from Workshop 2: The Economic Impact of Sport, 2006